

Aanleiding

In het Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (VGRP) worden de zorgplichten van de gemeente Roosendaal voor afval-, hemel- en grondwater vastgelegd. Het huidige VGRP loopt aan het einde van 2019 af. Om invulling te blijven geven aan de gemeentelijke zorgplichten voor het afval-, hemel- en grondwater is het noodzakelijk dat er een nieuw plan door de gemeenteraad wordt vastgesteld.

Bij het opstellen van een nieuw vGRP hebben de gemeenten in de Waterkring West, onderdeel van het Samenwerkingsverband Water West-Brabant (SWWB), elkaar opgezocht om te komen tot een gezamenlijk vGRP waarin de beleidsuitgangspunten en ambities zo veel mogelijk op elkaar worden afgestemd. De Waterkring West bestaat uit de gemeenten Bergen op Zoom, Halderberge, Moerdijk, Roosendaal, Steenberg, Woensdrecht, het waterschap Brabantse Delta en de drinkwaterleidingbedrijven Brabant Water en Evides.

Met betrekking tot de afvalwaterketen wordt gestreefd naar verhoging van de doelmatigheid en kwaliteit, vermindering van de kwetsbaarheid en beperken van de meerkosten. Dit zijn belangrijke doelen uit het Bestuursakkoord Water. Daarnaast zijn nog belangrijke invloeden de Omgevingswet en klimaatadaptatie.

Beoogd effect

In het vGRP is aangegeven op welke wijze de Gemeente Roosendaal invulling geeft aan de zorgplichten voor het afval-, hemel- en grondwater die vanuit de Waterwet en Wet milieubeheer aan de gemeente zijn toebedeeld.

Voor de planperiode van het vGRP 2020-2023 is gekozen voor een termijn van 4 jaar. Deze termijn is bewust gekozen zodat in elke raadsperiode het gemeentebestuur een besluit kan nemen over het beleid en zo nodig bij kan sturen. Voor de financiële toetsing houden we vast aan de 2-jaarlijkse evaluatie om de ontwikkeling van de rioolheffing te monitoren.

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet vervalt de planverplichting voor het VGRP. Onderdelen uit het VGRP kunnen hiervan opgenomen worden in de omgevingsvisie, omgevingsplan en omgevingsprogramma. Daarnaast zal het VGRP in afgeslankte vorm nog nodig zijn als onderbouwing van het kostendekkingsplan en rioolheffing.

Klimaatadaptatie wordt in Roosendaal verder uitgewerkt in de op te stellen kadernota 'Roosendaal Natuurstad'. Het VGRP is voor het thema wateroverlast één van de pijlers voor deze kadernota naast de thema's droogte, hittestress en waterveiligheid.

In het VGRP worden de kaders aangegeven voor de investeringsbudgetten op basis van de kwaliteit van de riolering (korte termijn) en theoretische levensduur (midden- en lange termijn). De projecten die hier worden geïnitieerd worden opgenomen in de Beheerkalender. De Beheerkalender heeft een langere planperiode dan het VGRP en wordt jaarlijks herzien en vastgesteld. Het is niet zinvol om projecten op meerdere plaatsen vast te leggen en er over te rapporteren.

Argumenten

1.1 Met het vaststellen wordt voldaan aan de wettelijke planverplichting.

Door het vaststellen van het VGRP wordt voldaan aan de verplichtingen die zijn vastgelegd in de Wet milieubeheer (art. 4.22 en 10.33) en Waterwet (art. 3.5 en 3.6).

1.2 Het VGRP geeft aan op welke wijze de gemeente invulling geeft aan de zorgplichten voor afval-, hemel- en grondwater.

Door het VGRP vast te stellen worden de kaders bepaald voor de invulling van de zorgplichten. Er wordt duidelijkheid gegeven wat burgers en bedrijven van de gemeente mogen verwachten c.q. wat de gemeente van hen verwacht.

1.3 In het kostendekkingsplan zijn de gevolgen voor de ontwikkeling van de rioolheffing doorgerekend.

De exploitatie- en investeringskosten voor de zorgplichten zijn opgenomen in het kostendekkingsplan. Bij het doorrekenen van het plan is het verloop van de voorzieningen doorgerekend over de levensduur van de objecten en is de ontwikkeling doorgerekend.

1.4 Aansluiting met landelijk regels en regelgeving.

Voor de uitgangspunten van het VGRP is zoveel mogelijk aangesloten op landelijke regelgeving en branchestandaarden (bijv. Kennisbank Stichting Rioned, Stowa, etc.). Ook zijn in samenwerking met de Waterkring West de missie en visie uitgewerkt.

Niet overal zijn landelijke of regionale wensen en eisen overgenomen. In het plan is ook het lokale maatwerk opgenomen om in te spelen op de Roosendaalse situatie (couleur locale).

1.5 Voorkomen wateroverlast in bestaande situaties.

Met modelstudies wordt bepaald welke plaatsen gevoelig zijn voor water op straat. Als uit de resultaten blijkt dat het water panden binnen loopt spreken we van 'wateroverlast'. Is dit niet het geval dan is sprake van 'waterhinder'. Waterhinder wordt geaccepteerd, wateroverlast niet en vraagt om maatregelen. Bij de maatregelen om wateroverlast op te lossen wordt zoveel mogelijk afstemming gezocht met het vervangingsprogramma voor de riolering en onderzocht of met ingrepen in de bovengrondse infrastructuur het water kan worden afgeleid naar plaatsen waar het tijdelijk kan worden geborgen. Knelpunten voor wateroverlast zijn uiterlijk in 2050 opgelost, er zijn middelen gereserveerd voor afkoppelen van verhard oppervlak, hydraulische maatregelen in het rioleringsstelsel en omvormen van verharding in parkeerplaatsen. In verband met kosteneffectiviteit en gevolgen voor het onderhoud (vervuiling) is vergroten van de riolen de laatste opties.

Door het verhogen van de frequentie voor het reinigen van de kolken en lijngoten van 1 naar 2 keer per jaar wordt de kans op verstoppingen verlaagd en de afstroming van het hemelwater in openbaar gebied verbeterd.

1.6 Voorkomen wateroverlast bij nieuwe ontwikkelingen.

Voor nieuwe gebieden en bij nieuwe ontwikkelingen in bestaand gebied worden strengere eisen gesteld aan de capaciteit van de riolering, de afstroming van water bij 'water op straat' en de berging van water op eigen terrein. In deze situaties kan bij de inrichting rekening worden gehouden met de gestelde eisen en de eigen verantwoordelijkheid van de perceelseigenaar.

1.7 Verantwoordelijkheid perceelseigenaar.

De eigenaar van een perceel is verantwoordelijk voor de ontwatering en afwatering van zijn eigen perceel. Afwentelen van problemen naar openbaar gebied dient voorkomen te worden, o.a. om wateroverlast in lagere delen te voorkomen door oppervlakkige afvoer uit hogere delen. Bij nieuwe ontwikkelingen wordt een berging voorgeschreven van 60 mm welke in minimaal 24 uur mag worden geloosd. Voor het vloerpeil wordt een hoogte van 0,30 m ten opzichte van de kruin van weg voorgeschreven.

1.8 Continueren proces van datagedreven beheer.

De in 2018 gemaakte overstap van cyclisch naar datagedreven beheer zorgt voor effectiever onderzoek en onderhoud van de objecten en beter onderbouwde maatregelen. Dit proces wordt in de planperiode van het VGRP verder uitgewerkt en geïmplementeerd.

1.9 Duurzaam omgaan met afval en hemelwater.

We willen innovaties bevorderen en kijken naar mogelijk kansen. In de planperiode willen we experimenteren in een project waarbij panden niet worden aangesloten op de riolering. De eigenaren gaan hun afval- en hemelwater zelf op het perceel verwerken en hergebruiken.

1.10 Landelijke ontwikkelingen worden gevolgd.

Nieuwe landelijke ontwikkelingen (bijv. terugwinnen medicijnresten, riothermie, decentrale zuivering, etc.) worden gevolgd. Hiervoor lopen zijn landelijk al enkele proefprojecten gestart die wetenschappelijk worden begeleid. De uitkomsten van deze projecten worden betrokken bij de verder ontwikkeling van de her rioleringsstelsel.

1.11 Onderzoek naar grondslag rioolheffing.

In de planperiode wordt een onderzoek uitgevoerd naar de grondslag voor de rioolheffing. De huidige grondslag van waterverbruik sluit niet meer aan bij de duurzame eisen die we aan het rioleringsstelsel stellen. In het onderzoek wordt bekeken welke grondslagen mogelijk zijn, wat de voor- en nadelen zijn en welke gevolgen dit heeft voor de gebruikers. Op basis van de resultaten kan uw gemeenteraad een voorstel worden gedaan over het al dan niet aanpassen van de grondslag voor de rioolheffing.

1.12 Koppeling met Beheerkalender

Kosten voor toekomstige investering worden voor de korte termijn vastgesteld op basis van de resultaten uit het proces van datagedreven beheer (kwaliteitsgegevens). Voor de midden- en lange termijn worden de investeringen bepaald op basis van levensduur van de objecten. In het VGRP zijn hiermee de jaarlijkse investeringsbudgetten bepaald. Omdat de Beheerkalender een langere looptijd heeft dan het VGRP en jaarlijks wordt geactualiseerd worden vanuit het VGRP geen nieuwe investeringsprojecten geïnitieerd. Deze zijn al opgenomen in de Beheerkalender. Verantwoording over de voortgang van de projecten geschied via het proces van de Beheerkalender.

1.13 Betrokkenheid internen/externen

Het raamwerk voor het VGRP is opgezet in samenwerking met de partners uit de Waterkring West waarna het intern is aangevuld met Roosendaalse uitgangspunten en kenmerken (couleur locale).

Op 18 april 2019 is uw gemeenteraad geïnformeerd over het proces en de relatie met klimaatadaptatie. Ook zijn randvoorwaarden voor water op straat en rioolheffing besproken. Het concept VGRP is met gedeeld met betrokken collega's in de interne organisatie, de Denktank Water, Milieuadviesraad (MAR) en waterschap Brabantse Delta. Opmerkingen van collega's en Denktank Water zijn beoordeeld en waar nodig verwerkt in het VGRP. Het waterschap geeft aan dat het een helder en duidelijk rapport is. Van de MAR is geen reactie ontvangen.

2.1 Met het vaststellen van de begrotingswijziging wordt de primaire begroting 2020 en meerjarenbegroting 2020-2023 geactualiseerd.

De concept begroting 2020 is opgesteld op basis van gegevens uit het huidige VGRP. Met het vaststellen van de begrotingswijziging wordt de begroting afgestemd op het kostendekkingsplan van het VGRP 2020-2023.

2.2 Met de eenmalige overheveling tussen de voorzieningen wordt voldaan aan de uitgangspunten in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

Het tekort in de voorziening rioleringsinvesteringen, dat ontstaat door de geprogrammeerde investeringen, wordt opgelost door het eenmalig overhevelen van € 155.000,- uit de voorziening resultaten riooexploitatie. Beide voorzieningen laten hierdoor over de totale looptijd van het kostendekkingsplan een positief resultaat zien.

3.1 Positieve invloed op meerjarenbegroting.

In bijgevoegde begrotingswijziging zijn de gevolgen van het nieuwe VGRP en kostendekkingsplan verwerkt.

Afwijkingen in het meerjarenbeeld t.o.v. het VGRP ontstaan m.n. omdat in de meerjarenbegroting (en dus ook de begrotingswijziging) met diverse indexen is gerekend terwijl het kostendekkingsplan uitgaat van prijspeil 1-1-2019.

Ten opzichte van de huidige meerjarenbegroting is een structureel voordeel van (per saldo) plm. € 51.000 te constateren.

Dit is het gevolg van een per saldo hogere (extra-comptabele) toerekening van € 51.521 aan de riolering in het kader van het kostendekkingsplan.

Deze bestaat uit:

-lagere toerekening straatvegen	: € 250.000 (V)
-hogere toerekening kwijtschelding	: € 150.000 (N)
-hogere toerekening compensabele BTW	: € 151.521 (N)
Saldo	: € 51.521 (N)

Uiteindelijk wordt die hogere extra-comptabele toerekening vertaald in een lagere storting in de voorziening riooexploitatie, wat meteen het aangegeven voordeel in de meerjarenbegroting verklaart.

Kanttekeningen

1.1 Planverplichting voor VGRP vervalt in Omgevingswet.

Met het in werk treden van de Omgevingswet vervalt de planverplichting voor het VGRP. Onderdelen uit het VGRP kunnen opgenomen worden in de omgevingsvisie, omgevingsplan en omgevingsprogramma. Daarnaast zal het VGRP in afgeslankte vorm nog nodig blijven als onderbouwing voor het kostendekkingsplan en rioolheffing.

1.2 Plan is beperkt tot beheer en onderhoud rioleringsstelsel en wateroverlast.

De Denktank Water geeft aan dat het plan is gericht op het beheer en onderhoud van het rioleringsstelsel en wateroverlast. Het VGRP is beperkt tot de zorgplichten voor afval-, hemel- en grondwater. De kosten voor het invullen van deze zorgplichten worden gedekt uit de gesloten financiering van de riolering. Het voorkomen van wateroverlast door heviger regenbuien valt onder de zorgplichten. Hiervoor zijn in het plan budgetten opgenomen voor afkoppelen van verhard oppervlak, hydraulische aanpassingen aan de riolering en omvormen van de verharding in parkeerplaatsen naar open verharding.

Andere thema's uit de klimaatadaptatie zoals droogte, hittestress en waterveiligheid vallen niet onder de zorgplichten en mogen niet uit de gesloten financiering van de riolering worden bekostigd. Klimaatadaptatie wordt verder uitgewerkt in de kadernota 'Roosendaal Natuurstad'. Omdat wateroverlast ook een thema is binnen de klimaatadaptatie is het VGRP wel één van de pijlers onder de paraplu van Roosendaal Natuurstad en zal daar ook verdere afstemming plaatsvinden.

1.2 *Duurzaam omgaan met afval en helwater.*

De huidige lozingsbesluiten en financiële regelgeving voorzien niet in ongerioleerde lozing in het stedelijk gebied. Met de betrokken organisaties wordt dit bij de aanvang van het project besproken en afgestemd.

1.5 Versnellen oplossen knelpunten wateroverlast.

Maatregelen om wateroverlast op te lossen worden afgestemd met het vervangingsprogramma voor de riolering. Als deze maatregelen sneller worden uitgevoerd is afstemming niet mogelijk en worden de maatregelen solitair uitgevoerd. Het solitair uitvoeren van maatregelen leidt tot hogere kosten en extra verhoging van de rioolheffing noodzakelijk is.

De einddatum van 2050 sluit aan op de termijn in het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA).

Financiën

In het kostendekkingsplan van het vGRP is een doorkijk gemaakt van de totale kosten over de totale levensduur van de riolering. Hierbij is voor de technische levensduur van de vrijverval riolering uitgegaan van een leeftijd van 75 jaar. Uit de analyse blijkt dat in de periode tussen 2040 en 2084 de vervanging van de vrijverval riolering van invloed op het investeringsverloop. Om deze investeringen op te vangen biedt het besluit begroting en verantwoording (BBV) de mogelijkheid om voor deze geplande investeringen te doteren (storten) aan de voorziening vervangingsinvesteringen. Per 1-1-2014 is de stand van de voorziening resultaten rioolexploitatie € 8.486.647,-- en de voorziening vervangingsinvesteringen € 2.658.343,--. Over de totale levensduur van de riolering is jaarlijks gemiddeld een investering nodig van ca. € 6,00 miljoen. Door de dotatie (storting) in de voorziening vervangingsinvesteringen gelijkmatig te verhogen van € 4,0 miljoen naar € 6,0 miljoen blijft de invloed op het rioolheffing beperkt.

In het kostendekkingsplan is rekening gehouden met een benodigde formatie voor het beheer van het rioleringsysteem van 6,9 fte.

Voorzieningen mogen volgens het BBV niet negatief zijn. Om aan deze voorwaarde te voldoen dient vanuit de voorziening resultaten rioolexploitatie in 2020 een eenmalige overheveling in de voorziening vervangingsinvesteringen te worden gedaan van € 155.000,—. Met deze eenmalige overheveling blijft het saldo van beide voorzieningen over de totale levensduur positief.

De kostendekking voor het beheer en onderhoud van het rioleringsysteem (incl. vervangingsinvesteringen) vindt plaats door het opleggen van een rioolheffing aan diegenen die gebruik maken van het riool. De rioolheffing voor 2020 is € 318,80 (excl. inflatiecorrectie). Voor de kostendekking van de maatregelen dient de rioolheffing in de planperiode te stijgen met de 0,60 %. Daarna neemt het stijgingspercentage af tot 2034. Deze ontwikkeling sluit aan op de voorgestelde ontwikkeling van de rioolheffing in het VGRP 2013-2019.

Jaren	Rioolheffing	Percentage
2020	€ 318,80	0,60 %
2021	€ 320,71	0,60 %
2022	€ 322,64	0,60 %
2023	€ 324,57	0,60 %
2024	€ 326,20	0,50 %
2025	€ 327,83	0,50 %
2026	€ 328,81	0,30 %
2027	€ 329,80	0,30 %
2028	€ 330,79	0,30 %
2029	€ 331,78	0,30 %
2030	€ 332,78	0,30 %
2031	€ 333,77	0,30 %
2032	€ 334,77	0,30 %
2033	€ 335,78	0,30 %
2034 en verder	€ 336,62	0,25 %

De stijgingspercentages zijn exclusief de jaarlijks vastgestelde inflatiecorrectie/indexering, deze komt bovenop de voorgestelde stijging en is voor 2020 bepaald op 1,3%.

Communicatie

Na vaststelling van het VGRP door de gemeenteraad zal het plan gedurende 6 weken ter inzage worden gelegd.

Van het rapport wordt een publieksvriendelijke versie gemaakt om burgers en organisaties te informeren hoe de gemeente de zorgplichten invult. Aansluitend wordt een communicatiestrategie uitgewerkt om meer 'technische onderwerpen' onder de aandacht te brengen.

Vervolg

Het VGRP wordt in 2022 financieel geëvalueerd. Met deze financiële evaluatie wordt de ontwikkeling van de rioolheffing gemonitord en zo nodig worden bijgesteld. Sprongsgewijze schommelingen in de heffing worden hiermee voorkomen.

Bijlagen

Bijlage 1: VGRP 2020-2023

Bijlage 1G: Kostendekkingsplan KDP VGRP 2020-2023 met klimaatadaptatie tot 2050.

Bijlage 2: Begrotingswijziging BW 60 VGRP 2020-2023